

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **Албански јазик и литература за II (втора) година на четиригодишното средно стручно образование** за учебната 2020/21 година.

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

PROGRAM I SHKURTUAR
MËSIMOR

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI
Viti II

Shkup 2020/2021

Arsimimi i mesëm profesional

1. Hyrje

Programi i shkurtuar mësimor nga lënda mësimore Gjuhë shqipe dhe letërsi bazohet në rezultatet e pritura të parapara me programin mësimor për lëndën mësimore **Gjuhë shqipe dhe letërsi për vitin e dytë të arsimimit të mesëm prfofesional** që rregullisht realizohet në akordim me Planin mësimor. Me programin e shkurtuar përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara që duhet të realizohen për **159** ditë misimore me ç'rast merret parasysh fondi javor i parashikuar i orëve i përcaktuar në programin e rregullt, gjegjësisht për këtë lëndë mësimore në akordim me **3** orët në javë të parashikuara në programin e shkurtuar mësimor duhet të parashikohen **96** orë të ndara barazisht në modulin Gjuhë dhe modulin Letërsi.

Msimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të njësive mësimore nga programi i shkurtuar udhëhiqet prej rezultateve të arritura, nocioneve të përcaktuara, metodat dhe aktivitetet të verifikuara në programin e rregullt mësimor.

2. Pasqyrimi i temave dhe njësive mësimore

Nr.re -ndor	Moduli Gjuhë Njësitë mësimore	Numri i orëve të propozuara për realizim
1.	Zhvillimi i gjuhës shqipe gjatë periudhës kombëtare-Rlindjes Kombëtare	2
2.	Sistemi bashkëtingëllor i gjuhës shqipe	2
3.	Emri	4
4.	Mbiemri	2
5.	Përemrat	2
6	Foljet	4
7	Numërorët	1
8	Lidhëzat, ndajfoljet, pjesëzat dhe parafjalët	2
9	Sintaksa e fjalisë	2
10	Fjalitë të gjymtyrëzueshme dhe pagjymtyrëzueshme	3
11	Fjalitë të thjeshtë me dy gjymtyrë kryesore	2
12	Shenjat e pikësimit	2

13	Edukimi mediatik	2
14	Tri hartime me shkrim	6
15	Komunikimi praktik profesional	1
16	Përsëritje	10
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga moduli Gjuhë	48

Nr.ren- dor	Moduli Letërsi Njësitë mësimore	Numri i orëve të propozuara për realizim
1	Romantizmi-Xhorxh Gordon Bajron, “Udhëtimet e Çajlld Haroldit”	3
2	A.S.Pushkin-“Eugjen Onjegin”	2
3	Letërsia e Rilindjes Kombëtare-Romantizmi në letërsinë shqiptare	2
4	Jeronim de Rada-“Këngët e Milosaos”	3
5	Gavril Dara i Riu “Kënka e sprasme e Balës”.	2
6	Zef Serembe-Poezia lirike	2
7	Anton Santori-“Emira”	2
8	Naim Frashëri-“Bagëti e bujqësi” dhe poezi të tjera	3
9	Pashko Vasa-“Moj Shqypni”	2
10	Ndre Mjeda-“Andrra e jetës”	3
11	Realizmi ne letërsinë evropiane-Honore de Balzak-“Xha Gorio”	3
12	Realizmi ne letërsinë shqiptare-A.Z.Çajupi, komedia “Katermbëdhjetë vjeç dhëndër”;...	3
13	A.S. Drenova-“Rreze dielli”	3
13	Lektyrë – Të përpunohen pesë lektyra në përzgjedhjen e mësimdhënist së bashku me nxënësit	5
14	Përsëritje	10
	Numri i tërësishëm i orëve të realizuara nga moduli Letërsi	48

3. Rekomandime didaktike

Propozim programi i shkurtuar për lëndën mësimore Gjuhë shqipe dhe letërsi për arsimimin e mesëm profesional për vittin e dytë është i akorduar me nevojat për realizimin e mësimimit me numër më të vogël të ditëve mësimore në akordim me kushtet dhe i ndarë në dy fusha programore: gjuhë dhe letërsi

Nëpërmjet **fushës programore Gjuhë**, aftësitë dhe shkathtësitë komunikimit kryesisht duhet të ushtrohen dhe praktikohen në formën e folur dhe të shkruar, përmes formulimeve të sakta gjuhësore dhe respektimit të rregullave gramatikore të gjuhës standarde (letrare) moderne. Përveç teksteve, regjistrimet e tingujve mund të përdoren me shembuj që ilustrojnë ndryshimet midis të folmeve popullore dhe gjuhës standarde, fotografi për krahasimin e llojeve të shkronjave, si dhe shembuj të ideogrameve moderne dhe gjuhës së tyre etj. Përdorni tekste përmes të cilave shprehen funksionet e gjuhës dhe ushtrime duke krahasuar shembuj nga gjuhë të ndryshme me gjuhën shqipe dhe ndëlidhni me rrethanat historike të zhvillimit të gjuhës shqipe, ndërsa për zhvillimin e gjuhës letrare shqipe gjatë Rilindjes Kombëtare tregoni veçoritë kryesore. Për realizimin e njësive mësimore nga fonetika ndërlidhuni edhe me drejtshkrimin. Për realizimin e njësive mësimore nga morfologjia krijoni ushtrime me shembuj prej teksteve të ndryshme nëpërmjet të cilëve nxënësit mundet t'i zgjerojnë dituritë e arritura për emrat, mbiemrat, përemrat, foljet, numërorët si dhe lidhëzat, ndajfoljet, pjesëzat dhe parafjalët. E njëjta kërkesë vlen edhe për njësitë mësimore nga sintaksa. Njësinë mësimore, shenjat e pikësimit do ta ndërlidhni me drejtshkrimin, gjegjësisht përdorimin e dretë të shenjave të pikësimit. Ushtroni shembuj ku dhe kur duhet drejt të përdoren këto shenja.

Përmbajtjet nga fusha programore Letërsi vendoseni sipas rezultateve të prashikuara duke i ndërlidhur standardet për notimin e të arriturave me qëllim që të përfitoni përmbajtje nëpërmjet të cilave nxënësit do t'i aftësoni të lexojnë, kuptojnë dhe inrterpretojnë duke fituar dituri të cilat do t'i praktikojnë në tekstet artistike dhe jo artistike. Në të vërtet, moduli letërsi, përmes rezultateve të nxjerra nga të mësuarit, kërkon nga nxënësi t'i gjejnë, t'i njohin dhe t'i klasifikojnë llojet e teksteve, t'i interpretojnë dhe vlerësojnë ato. Poashtuuuuu, në tekstet ata duhet t'i njohin informacionet të cilat do të u ndihmojnë jo vetëm në përkufizimin e faktetve të veçanta për ngjarjet, kohën dhe vendin, por edhe për informacionet dhe cilësitë e personazheve, mjeteve stilistike, elementet nga vepra që do t'i udhëzon në epokë ose drejtimin stilistik së cilës i përket vepra. Përmbajtjet në modulin Letërsi realizoni përmes teksteve, shembujve dhe ushtrimeve të përshtatshme që do t'u japin mundësi nxënësve të lexojnë, kuptojnë, interpretojnë dhe klasifikojnë, krahasojnë ngjashmëritë dhe njohin dhe dallimet. Gjatë mësimimit të drejtimeve në art dhe letërsi përdorni fotografi, të dhëna enciklopedike të asaj periudhe në mënyrë që nxënësit të mund të shohin ndryshimet e përgjithshme në botëkuptimeve në Europë. Prej arsimtarëve pritët për secilën njësi mësimore në fazën e planifikimit dhe shkrimit të përgatitjes për orën e mësimimit, t'i definon rezultatet e të nxënit për orën mësimore që çojnë në realizimin e qëllimeve të përcaktuara nga programi dhe të jetë sa më konkret. Pjesa e programit të që ka të bëjë me edukimin

mediatik duhet të jetë sa më e konkretizuar, ndërkaq Komunikimi praktik profesional mund të realizohet përmes detyrave të shtëpisë me instruksione konkrete Gjatë planifikimit duhet patur kujdes pasi rezultatet e të nxënit ndryshojnë. Disa prej tyre mund të arrihen më shpejtë dhe më lehtë, por shumica prej tyre kërkojnë më shumë kohë dhe aktivitete të ndryshme.

Propozim metodat dhe teknikat për realizimin e orëve – përdorni teknika/mënyra të cilat nuk iu marrin kohë për realizim, por janë efektive dhe me këtë do të keni orë në të cilën do të ketë lëvizje dhe do të keni edhe kohë për sintezë.

Strategjitë e të mësuarit: -Strategjia e të menduarit kritik (përforcimi i të menduarit kritik gjatë të mësuarit e një lënde ose problemi përkatës, sjelljen e përfundimeve pas analizës së provave-citateve, krahasim);
-strategji (shpjeguese) përshkruese (aftësimi i nxënësve për të përcjellë informacionin në mënyrë të shkurtër dhe të qartë, duke krahasuar me atë që ata tanimë e dinë me atë që dëgjojnë, duke kuptuar atë që e mësojnë dhe zbatimin e saj).

Numri i orëve të propozuara në këtë program të shkurtuar sipas përmbajtjeve nuk është i fiksuar. Prandaj, sipas nevojës, momentit dhe kushteve mund të bëni ndryshimin e numrit të orëve por jo edhe ta kaloni totalin e 96 orëve të këtij programi. Madje, nëse vlerësoni se është nevoja mund të bëni edhe ndryshime në përmbajtjet e propozuara të këtij programi.

4. Normativ për kuadrin mësimor

Programin mësimor të shkurtuar e realizon arsimtari në akordim me normativin për kuadër mësimor i dhënë në programin e rregullt mësimor.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Албански јазик и литература** за **II (втора) година** на четиригодишното средно стручно образование за учебната 2020/21 година ја утврди

Арх. Бр. 13-9323/4

16.9.2020 година

Министер за образование и наука,

Мила Царовска